

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako : : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila : : sprejema tiskarna J. Krajec nasl. : :

V težkem času stojimo na pragu starega leta. Vojni čas! Veliko ran, veliko bóla, veliko solzà je provzročilo tekoče leto. V vsaki družini se je nastanila bridkost in žalost. Oče na vojnem polju ali v bolnišnici; odrasli sin, opora roditeljev, v vojski, ogrožen od tisočerihih smrtnih nevarnosti. Ni hiše, ki bi ne okušala grenkih posledic vojne: draginje, pomanjkanja, skrbi, brezdelja in zastajanja trgovine in obrti. — Veliki časi sicer — pa tudi grozni časi dveh vojnih let so za nami! —

Kakšni časi nas čakajo z novim letom? Kdo jih vidi, kdo pozna? — Luč vere nas uči, da vstrajajmo in ostanimo tudi v tretjem letu svetovne vojske srčni in pogumni, polni nade in upanja v boljšo bodočnost; da bođimo tudi v novem letu požrtvovalni in pripravljeni za dela usmiljenja z radodarnim srcem in odprtimi rokami nasproti svojemu bližnjemu. — Vera nas nadalje opominja, grenkobe in težave vojnega časa smatrati kot šibo dobrega, skrbnega Očeta za nepokorne svoje zemeljske otroke in kot božje obiskovanje za dobre in hudobne, — prvim v posvečenje, drugim v spokorjenje. Z otročjo ljubeznijo in z brezkončnim zaupanjem se tedaj ponižujmo pred Vsemogočnim in ga prosimo blagoslova, pomoči in miru za prihodnje leto!

Da bi se Bog prav kmalu usmilil človeškega rodu in uslišal njegovo klicanje, so naše želje in odkritosrčne čestitke

k novemu letu 1917

vsem našim ljubim naročnikom, dopisovalcem, sotrudnikom in čitateljem Dol. Novic združene z vljudno prošnjo za njihovo nadaljno vsestransko naklonjenost. — Osobito želimo pa listu samemu prav plodonosno in uspešno novo leto.

Uredništvo in upravništvo.

LISTEK.

Čudežna moč svete noči.

Sveti večer je. Zunaj je trda zima. Oster piš hrumi po ulicah. V marsikateri hiši je danes veselo in radostno. Sredi sobe stoji veliko drevesce, na katerem goré svečice ter visé vsakovrstne reči. Krog njega rajajo in skačejo veseli otroci. Da! najlepša, najbolj vesela v celem letu je sveta noč!

Vendar pa povsod tudi ni veselo. Poglej tisto visoko poslopje! Tam je v drugem nadstropju majhna sobica, katero danes le slaba luč razsvetljuje. Tam biva mati s svojo deset let staro hčerko Milko. Kako žalostno je v tisti sobi! Na borni, slamnati postelji leži bolna mati. Njeno lice je blede in upadeno. Vsak bi mogel na tem tožnem obrazu brati silno revščino in morilni glad. Mrzlo je v tej sobi tudi, saj revici nimata drv, da bi si naredili ognja. Oj, to je žalosten sveti večer! — Milka pač ni znala veliko za to revščino, ker je še bila otročja. V njenem ne-

Mir svetonočni.

Nad tihimi poljanami pluje mir svetonočni. Nad gaji, snivajočimi o zimskem snu, drhti mir svete noči. Nad bogatimi mesti in nad tihimi vasicami plava blažen diih svetega večera. In še nad bojnimi poljanami krili mir — mir svetonočni.

Iz zlatih zvezd lije mir svetonočni na trudno zemljo. V srca ubogih zemljanov lije in jih tolaži in jači za življenja trnjevo pot. Iz zvonov svetonočnih diha mir, svira deviški spev, deviške noči...

Nad belo vasico plava mir svetonočni. Nad tisto vasico, ki jo je tolikokrat gledalo zadivljeno oko... A nocoj jo ne vidi — ljubljene. Tam daleč je ta mala vasica, ljubljena z ljubeznijo veliko, iskreno... Mir svetonočni jo poljubljuje, tisto vasico, ki ga je gledala otroka, ki ga je videla mladeniča, ki ga je čuvala skrbno in, ki ga je videla odhajati junaka v boj. Vzne-mirila se je takrat, a nocoj, nocoj jo boža diih svete noči, nocoj je mir v tihih vasicah... Mir svetonočni...

In livada tam za vasjo, kjer je skakal brezskrben in poskočen! Nocoj se blesti na nji biser miru svetonočnega. Solzila se je takrat, ko je odhajal — a nocoj so te solze biseri, žareči v svitu svetonočnih zvezd. Žalovale so takrat, ko je jemal slovo, saj je bila njegova duša sorodna njihovemu veselju, njihovi pomladni sreči... A nocoj ga ni! Ni ga, da bi šel čez livado, da bi mu polnil srce mir svetonočni. Tam ob bistri Soči, hčerki planin, bojuje boj — brez miru svetonočnega...

Takrat je bilo, v tistih bajnolepih poletnih večerih, ko je jemal slovo. Zasolžilo se je bridkosti in grenkih slutenj materino oko, boječe in ljubeče. Jokala je sestriva, v žalosti neizmerni. Plakala je njegova izvoljenka v strahu mukepolnem... Zaječalo je širom livad cvetočih. Stoletna lipa je završala v bolesti slovesa. In odšel je takrat v tihih poletnih večerih. Ni se vrnil tudi nocoj ne, ko je vsepovsod mir svetonočni... Ni ga, niti nocoj ga ni, ko je noč utehe in miru. Nocoj, ko se ne solzé livade, ko ne plaka lipa, ko ne joka več skrbna mati, ker je našla mir v tihih gomili,

dolžnem srcu je bila še tista nebeška zadovoljnost, ki ne pozna nobenega gorjá in še ne poskuša bridkega keliha človeškega življenja.

„Mamica“, je rekla, „kaj ne, danes je najveselejša noč?“

„Revica, najveselejša noč je res, toda nama ne!“ odgovori mati.

Nato pravi Milka: „Pa saj ne bode vedno tako. Poslušajte mamica: preteklo noč se mi je sanjalo, da je prišel k nam mali Jezus ter je podaril nama mnogo lepega. Vi ste pa bili takoj zdravi, ko se vas je dotaknil s svojo snežnobelo ročico. O, ko bi se mi sanjalo o njem še nocoj!“

Mati se hčerki bolestno nasmehlja in reče: „Milka moja, stopi k meni! — Naji obe spreletava hud mraz; nimave ne obleke, ne hrane. Neki notranji glas pa mi pravi: da bo nocoj najina nesreča minila. Vidila sem v duhu ljubega očeta, ki je pretil junško kri za cesarja in domovino ter vživa že v nebesih rajsko slavo in zdelo se mi je, da naji je blagoslovljal. — In zopet: ravno danes se nehoté spominjam

tam na vaškem mirodvoru. Še toči solze sestriva. Še ga pričakuje zvesta zaročenka v ljubezni in hrepenenju — a ga ni! Niti nocoj ga ni, ko je mir vsepovsod... Še njeno srce se je nekoliko umirilo v miru svetonočnem. Pridi! Pridi! Pridi nocoj, ko je noč miru, ko diha vsepovsod mir svetonočni! — — —

Tam za vasjo, nad oledeneli travniki, trepeče mir svetonočni. Nad tistimi travniki, kjer je blesketala njegova svetla kosa, ko je prvi svit poljubljaj hladno roso nešteti trav. Pa je zaukal, da se je razlegalo daleč naokrog, da ga je čula njegova draga. A nocoj je mir svetonočni tudi nad travniki, a njega ni iz daljne dalje, da bi užival mir svetonočni...

Med temnimi cipresami in tužnimi žaljkami veje mir svetonočni in objema bele spomenike, tam na tihem mirodvoru. A tudi nad grobovi naših junakov v neznanu tujini trepeče mir svetonočni. Miru potrebujejo izmučeni, miru blažene, svete noči. Črno grudo, ki krije njih junaška trupla, poljublja mir svetonočni. O domu jim šepeta zgodbe, prepojene z ljubeznijo, posvečene s solzami hrepenenja. Mirno snivajo nevzdrumno spanje. Mir svetonočni plava nad njimi, ki so izvojevali boj — življenja...

Tudi nad bojnim poljem pluje mir svetonočni. Mir! Mir! Oh, kako sladka beseda, polna blaženosti in sreče! Pa se spomni mladi borci na dom. Sveti večer! Kakor sen pravljicnih noči, kakor orientalska bajka! Dom! Dom in mir svetonočni! V hrepenenju neutrušenem drhté nemirna srca in koprneče želé miru, miru svetonočnega...

Blagoslov svetonočnega miru lije mir v izmučena srca. Za hip so pozabljene trpke bolesti in grenko gorjé. Mir svetonočni pluje ob trnjevi poti trpinov. Mir svetonočni upokoji nemirna srca, jim otira solze iz očesa, jih tolaži in krepča. Krepča jih skrivnost svetonočna, polna utehe, polna upanja, polna miru... P. Š.

Naročniki, priporočajte „Dol. Novice“!

svojega brata, tvojega strica, Jožefa. Ti ga ne poznaš; tebe še takrat ni bilo na svetu, ko je kot trgovski pomočnik odpotoval po svetu. Iz svojih novih krajev mi je početkoma večkrat pisal, da se mu je dobro godilo. Naenkrat pa izostanejo njegova pisma in nisem ničesar več slišala o njem. V začetku sem vedno mislila nanj; strah me je moril, da ga je zadela kaka nesreča. Zaradi tega sem mu večkrat pisala, a nobenega odgovora ni bilo. Tudi se me je polastila misel, da je postal bogat in je pozabil v svoji sreči na svojo revno sestro. Seveda sem ga tudi jaz sčasoma pozabila. Toda nocoj mi je zopet prišel na spomin; vedno ga vidim pred seboj. O, ko bi prišel prav nocoj k nama! Dobrotljivi Odrešenik, pošlji ga nama! — — —

„Moja ljuba Milka!“ reče zopet čez nekoliko časa mati, „danes še nisve večerjale. Kako se mi smiliš! Vem da si lačna. Milka moja, a nimam ti ničesar dati! Tam v predalu ni nobenega novca več! — Božje Dete darove deli vsepovsod — a naji bode gotovo pozabilo. A vendar, obupati ne smemo!“

Poslednja volja padlih junakov.

(Dalje.)

Tudi vaša domovina naj vam bo sveta! Mi smo za-njo umrli; vi morate za-njo živeti. Živeti, to se pravi, vroče delati, snovati, trpeti, misliti vedno na blaginjo domovine in bližnjega. Vi morate obdržati in naprej razviti to kulturo, ki so jo tisoči pred vami s trudom sezidali. Vi se morate ozreti sami v svoj narod in iz njega črpati svojo silno moč, ne pa iz tuje-evropskih narodov in literatur. Skrbeti morate za prihodnjost. Kaj pomaga, če smo tisoči, darovali za domovino in cesarja svoje drago življenje, če pa boste vi odložili delo iz rok in opustili delo, ki smo ga mi v visoki meri izpolnili!

Zatorej, pogumno na delo za narod, dom in državo! In če boste vstrajni in vam bo delo ljubezen, potem bodo napočili za vas in vaše potomce srečnejši in lepši časi, kot smo jih mi doživeli!

Stražite prihodnjost države: varujte svetišče sv. zakona! Francija mora podleči, ker se tam zaničuje svetost zakona in je tam vpeljan takoimenovani civilni zakon. Pri nas pa stoji pogumno krščanska mati, ki lahko daruje domovini pet ali še več sinov za obrambo. Nas in neštivilne množice naših tovarišev je smrt z nami vred pograbila. Zatorej, varujte svetost sv. zakona, da ostane plodonosen in lahko podari državi nove junake, ki bodo zamašili vrzeli, ki jih je urezala sedaj smrt s svojim ostrim mečem. Bodite skrbni in ne dopustite, da se mladina kviri z grdimi knjigami in s slabimi pogovori. Nastopite proti ljudskim grehom, proti vsem, kar bi utegnili škodovati domovini, narodu in njegovim zahtevam.

Skrbite za prihodnjost, pazite na mladino! Naši otroci — vse naše misli so osredotočene okoli njih! Poslednje naše želje, misli in upanje se mudé pri njih. Ko smo bili v strelskih jarkih, so naše misli vsak dan poletele v domovino in se ustavile ob malih otrocih, ki čakajo žalostni na našo vrnitev. Vedno smo upali, da se bomo vrnili veseli domov in jih potem

„O, moja dobra mamica, zakaj tako skrbite za-me? jaz sem saj zdrava, a vi ste bolni; vi ste potrebni večje pomoči, nego jaz! Veste kaj? Ravno sedaj hodi toliko ljudi po ulicah, ker nosijo božična darila domov; prosila jih bodem vse po vrsti; morda mi pa kdo vendar kaj podari.“

„Zeblo te bode, zeblo, dete moje!“

„Ne bo me, ne, ljuba mamica,“ odgovori Milka in zapusti kmalu sobo. V resnici, zunaj je skeleči mraz. Sneg škriplje pod nogami. Ledena burja brije po ulicah in se zaletava v Milkin nežni obrazek. Ljudi je vse polno, ki hitijo gori in doli po ulicah. — Kako jasno je nebo! Milijon in milijon zvezdic miglja čarobno na nebeškem oboku, kakor da bi vse hotele zasvetiti v hlevček v Betlehemu in počastiti Izveličarja.

Milka poprosi s svojim milim glasom zdaj tega, zdaj družega, tretjega in tako vse po vrsti, a le malokteri jej je stisnil mali dar. Saj je bilo že od nekdaj na svetu dvoje vrste ljudi — dobrih in neusmiljenih! Celo uro je prosila na ulicah in se tresla mraza; končno se poda domu. Bližala se je že domačemu pragu, kar začuje:

vzgojili v poštene, krščanske može. Sedaj, ko smo zapustili to solzno dolino, bo padla na vas važna skrb in vprašanje mladine. Pomislite, kake naloge in težave ima vaš naraščaj še prestati! Bodite previdni proti moderni vzgoji, ki bo iz vaših otrok napravila krute sovražnike svete cerkve in človeške družbe. Toda ne pustite vzgojo otrok le cerkvi in šoli, ampak morate tudi vi, očetje in matere, pri skupni vzgoji sodelovati, kajti le tako se vam bo posrečilo doseči važen cilj.

Ljubite svojo domovino in bodite ponosni, da ste Avstrijci! Bodite z veseljem pripravljene sodelovati, da se ohrani, poveča in razširi vaš narod. Ves tujezemski vpliv, ki škoduje narodu, morate izbrisati, in namesto tega pokažite svoje lastno lice, verno sliko in podobo svoje omike in kulture celemu svetu. Vojna je poklicala milijone na krvave fronte, da odločijo usodo narodov. In tudi mi smo se borili, a nam je bilo usojeno, da smo s krvjo potrdili svoje delo. In akoravno jih je že nad tisoče in stotisoče padlo, vstajajo novi, ki hité na krvave poljane, da zamaše prazna mesta. Mladina — to je nada prihodnosti, moč naroda, korenika in sile ljudstva. In dokler bo ta mladina zdrava in trdna, bo narod vzdržal krvavo vojno; če se pa bodo vrste vojniki redčile, potem pa vas čaka propad. —

Narodi v prihodnosti bodo morali nositi luč krščanstva, ki bo razsvetljevala temino evropskih držav. Težka je bila zapoved, ki je bila naložena naši domovini; težka pa bo tudi mirovna naloga, pri kateri boste delali vi. Dosedaj smo se borili mi za vero, dom in narod, po miru pa morate vi prijeti krmilo države v roke in ga spretno voditi, da se ne razbije ob skalah in morskih pečinah. —

(Dalje sledi.)

Gospodarjevo delo ob koncu leta.

Vsak skrben gospodar si sestavi ob koncu leta računski zaključek o stanju svojega premoženja in napravi proračun za prihodnje leto. Če je to v mirnih časih potrebno, koliko važnejše je to v sedanjem vojskinem času, ko oskrbujejo imovino dostikrat le gospodinja, nedoletni otroci in posli. Neobhodno potrebno je to pri nas še za to, ker smo vže tretje leto v tem položaju, ker so letošnji pridelki in živila pičili, ker smo že do sedaj mnogo porabili in nas še čaka zima, spomlad in poletje, ki sta združena z delom in večjo porabo.

Previden gospodar bo sedaj ob koncu leta natančno pregledal vse svoje zaloge pridelkov in živil, zapisal nje množino, ter natančno preračunal, koliko bo potrebno rabiti za preživljenje svoje rod-

bine, koliko za seme, koliko za delavce spomladi in poleti in koliko mu še ostane, da oddá državi.

Pri tem preračunavanju bo prišel na marsikatero škodo, ki mu jo povzročajo zajedavci, (miši, podgane, ptiči), kjer mu blago izgubava na vrednosti vsled plesnobe, gnitja i. t. d., kjer mu hišni prebivalci potratno porabljavajo blago in slednjič bo prišel do zaključka, koliko se dá obvarovati pred to izgubo s pazljivim in večjim shranjevanjem v sedanjem času, ko imajo pridelki tako visoko ceno.

Pri proračunu za prihodnje leto bo moral postaviti marsikateri izdatek, ki bo večji, kakor je bil dosedaj, in računati na marsikateri strošek, ki ga ni imel dosedaj in vse to ga bo privedlo do previdne razdelitve pridelkov in živil, da bo shajal do prihodnje žetve.

Iz teh razmotrivanj se bo rodila tista gospodarska varčnost, ki ima vedno na razpolago neobhodno potrebno blago, ki nikdar ne razsipava pa tudi nikdar prehudo ne skopuhari.

Za zgled navedimo samo gospodarsko ravnanje onih posestnikov, ki s slabjšo krmno, ki jo zrežejo, poparijo in osolijo, isto ali več dosežejo, kakor tistih, ki polne jasli pokladajo svoji živini pa jo pusté stati neočejeno v luži in gnojnem blatu.

Pri proračunu za prihodnje leto bo moral marsikateri gospodar na potratnost pri prehrani s tem, da ima preveč družine pri hiši, ki mu premalo dela i. t. d. Danes ko je pomanjkanje delavnih močij, in povpraševanje po njih splošno, zamore previden gospodar si na tak način mnogo nepotrebnih izdatkov prihraniti in ob enem drugim pomagati.

Tudi ima vsak gospodar svoje obveznosti, da ima dolgove, da je porok za druge i. t. d. Visoke cene pridelkov, narekujejo mu dolžnost, da jih kolikor mogoče gospodarsko izkorištuje in v denar spravi ter svoje dolgove poravnava, da postavlja najboljše blago v promet in si s tem gmatno pomore. To pa vodi do hrepenenja si svoje gospodarsko znanje spopolniti in napredovati.

Vsa ta dela ga bodo privedla do spoznanja, da se začinja odvaditi potratnosti v jedi in pijači in starih razvad, katerih misli, da se jih ne sme otresti, n. pr.: nedeljski obisk gostiln, kvartanje, obiskovanje nepotrebnih sejmov in tržnih dni v bližini se nahajajočih se mest in trgov i. t. d.

Kakor so si premnogi gospodarji iz trdih gmatnih razmer na tak način pomagali do blagostanja, tako bodi to sedaj splošno veljavno za vse. Razmotrivanje gospodarskega stanja ob koncu leta in sestava proračuna za prihodnje leto nudita v tem oziru najlepšo priliko. Vsak naj se

je v lastno in splošno korist oprime; postavi si svojo in države korist in kakor se bodo gospodarji držali tega načela, takoršen bo temelj države in vir sreče svojih rodbin, za katere so dolžni delati duševno in telesno.

Božičnica v bolnici Usmiljenih bratov v Kandiji.

Častiti in človekoljubni konvent Usmiljenih bratov v Kandiji je že tretjič priredil svojim vojakom-ranjencem-bolnikom lepo božičnico. — Dal Bog, da bi bila letos zadnja vojna božičnica! Na pomoč so priskočili konventu velikodušni prispevki Rdečega Križa, občine Šmihel-Stopiče, Hranilnice in posojilnice v Kandiji in drugih dobrotnikov.

Bolnica Usmiljenih bratov se vsikdar dobro zaveda svoje vzvišene naloge in da je treba prav v božičnih praznikih ranjenim vojakom in bolnikom tolažbe in razvedrila. Saj nikoli vojak vojske bolj strašne ne čuti, kakor ob božiču, ko je ločen od svojih dragih daleč tam v mrzlih, ledenih in močvirnih jarkih ali pa kot ranjenec v bolnišnicah.

Na sveti večer ob pol 6. uri je bil pričetek božičnice. Malo drevesce so okrasile vedno marljivo delavne roke častitih dam Rdečega Križa: Dr. Šegula, Windischer, Dr. Žitek in Vodnik, ki so sploh prevzele vso prireditvev in opremo božičnice, božičnega drevesca in daril v svojo oskrbo pod vodstvom visokorodnega predsednika tukajšnje podružnice Rdečega Križa, gospoda barona Rechbacha, ki je vedno z vso vnemo zavzet, če se gre sušiti solze bolnikom-vojakom. Mnogobrojne električne lučice so podelile drevescu divno lice. Vrli pevski mešani zbor s spremljanjem harmonija in gosli, krilovke in piščalke je zapel večno lepi božični pesmi „Sveti večer“ in „Angelsko petje“. Petje je hvalevredno vodila dobroznana gospa Viktorija Plaper. Pomagale so jej njena sestra gspđ. Malči Piskar s krasno donečim altom, kateri sploh nima kmalu sovrstnika v bližini, in pa gspđ. Mici Gričar s svojim naravnim in ljubkim sopranom. Petje izpopolnila sta s svojim dobrim glasom gg. Usmilj. brata Gervazij in Martin. Z gosli sta sodelovala znani mojster-vijolinist g. Edm. Kastelic in preč. gospod P. Ambrož. Izenadno prijetno ste pa uplivali na poslušalce piščalka, na katero je spretno sviral božično melodijo črnovojnik Peterman in pa krilovka črnovojnika umetnika Martinovskega, ki je donela kakor angelska pozavna v zvezdnato božično noč, oznanjat ljudem mir in veselje. — Vsak posameznik in vsi skupaj so izvajali pevske in godbene točke izborna, ob

enem pretresljivo in ganljivo. In solze so ti oči zarosile, če si opazoval posamezne resnobne obraze sodelujočih, ki so bili vidno utopljeni v svoje vloge — tako blaženo čarobno in harmonično je bilo vse združeno, da se je moral človek zamakniti v prezvišene, velepomembne svetonočne dogodke. Vse je izhajalo iz src in je segalo v srca. Da, petje in godba na sveto noč mora biti neprisljano, milo in sočutno! — Žal, da se ni mogla vršiti nameravana kinematografska predstava, ker niso došli filmi.

Na tem mestu moramo zasluženo pohvaliti našega dolenjskega skladatelja, g. Ign. Hladnika, ki je imenovani božični pesmici še posebej za ta večer priredil in uglasil za harmonij in gosli, za piščalko in krilovko. Tudi to delo se mu je, kakor vsako, izvrstno posrečilo.

Preč. g. P. Ambrož, gvardijan, pa je imel slovesnosti primeren in navdušen nagovor, slovenski in nemški. V dobro zbranih in srčno čutečih besedah je povdarjal nujno potrebo miru vojakom in vsemu svetu, ne samo v vojnem, ampak tudi v dušnem oziru. Božično Dete še posebno blagoslovlja mirno vest in čisto dušo vojščakov. Govornik je opisal prav mično in zanimivo prve jaslice in njihovo zgodovino, katere je upeljal sv. oče Francišek. — Po govoru se je še P. Ambrož pristrčno zahvalil vsem navzočim in dobrotnikom te božičnice.

Prireditvev so posetili: C. kr. okrajni glavar in vladni svetnik g. baron Rechbach, dež. poslanec in župan g. Jos. Zurec, nadporočnik g. Waller s svojo gospo soprogo in več vojaških in civilnih gospodov in odličnih dam. S svojo navzočnostjo je božičnico še posebno počastil preč. g. P. Ansgar Hönigmann iz Gradca, provincial Usmiljenih bratov, ki se nahaja čez božične praznike kot gost v bolnišnici v Kandiji. O celi slovesnosti se je izrazil najpohvalnejše v vsakem oziru.

Na to so razdelile blage gospe dr. Žitek in Vodnik z vidnim veseljem božična darila vojakom-bolnikom, sanitetnemu moštvu in drugim bolnikom, ter bolnike tudi ljubeznivo nagovarjale in tolažile. Tudi nadporočnik g. Waller je imel za vojake vedno prijazne besede v vsakem jeziku. Zraven gori omenjenih gospodov-udeležencev so spremili to častito družbo preč. g. prijor P. Polikarp in več gg. usmiljenih bratov ter pomagali pri razdelitvi. V posameznih oddelkih se je eden vojakov v imenu obdarovanih v dotičnem oddelku pristrčno zahvalil častitim damam in dobrotnikom, kar je napravilo prav prijeten utis. Vsak vojak je dobil nogavice, cigaretke, piškotke in druge sladčice. Po razdelitvi darov je pogostil konvent z lastnimi stroški vsakega bolnika s čajem in s kosom potice in na Sveti dan opoldne še s pečenko. K temu priboljšku so dobili

„Prosim, milostljivi gospod, za majhen dar. Jaz in moje dete še danes nisve nič jedle!“

Milka pogleda na tisto stran, odkoder je prišel glas ter vidi borno oblečeno ženo z otročičem na roki. Žena je prosila nekoga gospoda milodar, ki jej pa osorno zavrne, da ga ni treba sedaj nadlegovati in prosjati po mestu.

Dobri Milki se je žena zasmilila globoko v srce. — V tem trenutku je pozabla na svojo in materino revščino in stopi k ženi rekoč: „Nate, samo to imam!“ ter jej da vseh deset novcev, ki jih je s težavo naprosila po ulicah. — „Stotero ti naj povrne ljubi Bog to dobroto, usmiljena deklica!“ se jej zahvaljuje žena. Ko bi ona zapazila raztrgano obleko Milke, gotovo bi ne vzela daru.

Milka pa hoče sedaj z radostnim srcem k svoji materi v hišo, kar jej zastavita pot neki gospod in gospa. Ko je še gospod dal oni ubogi ženi miloščino, obrne se k deklici in jo pohvali rekoč:

„Da, ti imaš usmiljeno srce, deklica. Midva sva vse videla in slišala. Sama si

revica in vendar si dala ubogi ženi vse, kar si imela. Zato te bodem jaz obdaroval!“

Nato stisne Milki srebrn goldinar v roko. Svetilnica od nasprotne strani je pa razsvetljila blede, a ljubki obraz Milkin. Zdaj se skloni gospod k njej ter jo začudeno opazuje. —

„Pač čudno, kako je to deklica moji sestri podobna!“ pravi gospod sam pri sebi, potem pa urno povpraša: „Kako se imenuješ?“ — „Milka Gornik“, odgovori deklica. Gospod jo še enkrat dobro pogleda ter vzkligne: „Ali je res? Je-li mogoče? Milka Gornikova si?“ ter pristrčno pritisne deklico k sebi in jo poljubi. — „Da, da! ti si popolnoma podobna moji sestri! Ali še živi tvoja mati?“

„Da, gospod!“ odgovori začudena deklica, „ampak bolna je in revna in tako slaba!“

„Kje stanujete?“

„Tukaj v tej hiši.“

„Vodi naju takoj k materi, ljubo dete,“ pravi prijazno gospod ter jo prime za mrzlo ročico.

Uboga žena je slišala korake. Čudno jej je trepetalo srce. Za trenutek oblije njen blede obraz rudečica, ko čuje zunaj nek znan glas. Vrata se odpro. Gospod hiti k postelji, pogleda bolni ženi v lice in vzkligne: „Marija, moja ljuba sestra!“ — „Jožef, Jožef!“ vzdihne žena in neskončno veselje se ji pokaže na obličji. — Brat in sestra sta se snidla po dolgi ločitvi, kakšna radost na sveto noč! —

Najprvo so poslali po zdravnika, ki je stanoval v bližnji ulici. — Rekel je, da je vzrok boleznii slaba hrana, glad in splošno pomanjkanje, a krepka jedila ji bodo dala v kratkem času zopet moči in zdravja. — Jožef je takoj poslal po vsa mogoča pokrepčila.

„Povej mi, ljubi brat, kako se ti je godilo, odkar si nas zapustil?“

„Le potrpi še malo, blaga sestra. Glej, pripraviti si moramo kaj, da bomo praznovali rojstvo Izveličarjevo, ki je tudi y to sobico prinesel nocoj nebeški mir in rajsko veselje. —

Čez malo časa je vže stalo lično božično drevesce v sredi borne sobice. Jožef,

njegova soproga in Milka so vezali nanj male sveče, angeljčke, sladkarije in več drugih reči. V peči so pa gorela debela drva in po zmrznjeni sobi se je razširjala sedaj dobrodejna gorkota, ki je posebno bolni ženi prijetno storila. Zdelo se ji je, da so vse to le sanje. Njeno upanje se je izpolnilo. Novorojeno božje Dete ni pozabilo na njo in Milko, ampak je tudi njima prineslo božičnih darov in pristrčnega veselja v obilnosti.

Božično drevesce je stalo okrašeno. Svečice so užgali in Milka je od veselja in sreče skakala krog mičnega drevesca. Jožef s svojo soprogo pa sta se vsedla k postelji bolnice.

„Sedaj, preljuba sestra ti hočem popisati svoje doživljaje na tujem,“ reče brat Jožef ter začne pripovedovati:

„Čudna so božja pota zares! — Potoval in služboval sem na Tirolskem, Koroškem in na Kranjskem ter prišel v Gorico. Tukaj sem dobil dobro službo pri očetu moje dobre soproge. Za dve leti pa me je gnalo srce in hrepenenje po novih krajih zopet dalje in prišel sem na Laško.

na Sveti dan vojaki in bolniki tudi pivo, katero sta darovala g. Bayer, ki pokaže ob vsaki priliki svoje usmiljeno srce do bolnikov, in neimenovan dobrotnik. In zvečer je še prejel vsak bolnik pečeno kranjsko klobaso, katere je priskrbel Rdeč Križ. Na praznik sv. Štefana so bili bolniki deležni vsak po pol litra vina, katero so jim naklonili Rdeč Križ, gospodične Zupanove in pa državna klet.

Na obrazih vseh obdarovanih pa se je bral izraz: Bog povrni, Bog blagoslovi preč. g. prijorja P. Polikarpa, ves konvent in vse dobrotnike! — Gotovo jim je ta božičnica v veliko tolažbo in kot dokaz, da so tudi Slovenci hvaležni njim za njihove krvave žrtve in njihovo hrabrost pri brambri naše ljube domovine.

Trtna plesnoba.

Zadnje leto je trtna plesnoba prizadela našim vinogradnikom veliko škode.

Kjer se enkrat ta bolezen v vinogradu vgnezdila, tam se potem leto za letom ponavlja in zato mora posebno vsak vinogradnik, kojemu je letos grozdje plesnivo postalo, v prihodnjem letu z vso silo delati na to, da bolezen prepreči.

Najboljše doslej znano sredstvo proti plesnobi je čisto in jako fino zmleto žveplo. Če se o pravem času, vsaj trikrat na leto in v lepem solnčnem vremenu trte, zlasti grozdje ž njim dobro poštopa, potem je proti boleznini varno.

Če se rabi žveplo, ki ni zadosti fino, če se ga dobro ne razpraši, če se žvepla prepozno, zlasti pa če ni vreme zadosti solnčno in gorko, ne koristi žvepljanje dosti.

Letos pa nam je pričakovati popolnega pomanjkanja žvepla, kajti žveplo se k nam dovaža izključno iz Italije in od tod je uvoz vsled vojske popolnoma zaprt. Če hočemo tedaj ohraniti svoje vinograde pred to hudo boleznijo, moramo poseči po nadomestilih za žveplo in ta z vso vnemo in temeljito rabiti, da se ognemo veliki škodi na grozdju.

Že spomladi t. l. je podpisani v tem listu priporočal dve nadomestili za žveplo in sicer natrijev thiosulfat in kalijev hipermanganat. Prvo sredstvo je umazano bela, fotografom kot fiksirna sol dobro znana sol, ki se v vodi hitro topi. Rabi se jo tako-le: Koj ko se pripravi galično-apneno, ali pa galično-galunovo apneno (Martinijevo) škropilno zmes za škropljenje trt proti peronospori (paležu) in se preskusi z belim fenoltaleinovima papirjem, ali se je vzelo apna zadosti (papir mora močno rdeč postati, če ga v to tekočino pomočimo), denemo še na vsakih 100 l škropilne tekočine pol kile natrijevega thiosulfata. Najbolje je, da ga na situ ali v vreči v škropilni tekočini raztopimo.

Ker je sol kislá, moramo, kakor že rečeno, že poprej malo več apna vzeti kot sicer, kajti pozneje se apna ne sme več dodati, kislá tekočina bi pa trto opalila.

Delati je treba tedaj natančno po navodilu. Koj na to gremo pa škropiti. Da moramo pri vsakem škropljenju ne samo listja, ampak zlasti grozdje dobro poškopiti, je samo ob sebi umevno. Grozdne jagode se morajo s to tekočino vse dobro premočiti.

Škropiti je treba najmanj trikrat na leto. Prvič, ko postajajo mladike dobro ped dolge, drugič tik pred cvetenjem ali v začetku cvetenja in tretjič tri tedne kasneje, to je kmalo po končanem cvetenju, kadar postanejo jagode za droban grah debele.

Po potrebi, posebno v mokrem poletju, škropimo lahko grozdje še v četrtič, zlasti če vidimo, da se tu pa tam prične jagod prijemat plesnoba.

Natrijev thiosulfat ni novo sredstvo. Podpisani ga je poskušal rabiti že pred 15 leti. Takrat pa ni bilo veliko plesnobe in se je dobilo dosti in finega žvepla, zato se je to sredstvo opustilo.

Letos so pa vsled priporočila tega sredstva v „Dol. Novicah“ napravili poskus ž njim v vinogradu grmske kmetijske šole v Trški gori.

Škropilo se je ž njim po tu popisanem načinu nekaj vrst portugalke trikrat. Ostale vrste portugalke se je pa, kot po navadi, trikrat žveplalo. Uspeh je bil presenečujoč. Grozdje trt, ki so bile škropljene s thiosulfatom, ni bilo nič napadeno od plesnobe; grozdje onih trt pa, ki se je jih žveplalo, je bilo precej plesnivo. Thiosulfat se je tedaj bolj obnesel kot žveplo in to pri trtni sorti (portugalki), ki je proti plesnobi jako občutljiva.

Poleg tega se je prihranilo na delu, ker ni bilo treba nič žveplati. Velika prednost tega sredstva je pa tudi ta, da učinkuje tudi v oblačnem vremenu. To so prednosti, ki jih je treba gotovo vpoštevati.

Podpisani je o uspehu s thiosulfatom poročal c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani in je priporočal nakup thiosulfata, dokler se dobi. Kmetijska družba se je ž njim zadostno preskrbela in ga bodo tam vinogradniki lahko po nizki ceni dobili. Na oral vinograda se ga bode rabilo kakih 8 do 10 kg. Cena bo nekaj nad 1 K (do 1 K 50 h) kilogram.

Vinogradniki, zlasti oni, ki nimajo žvepla na razpolago, poslužujte se tega sredstva vsi v prihodnjem letu, da se obvarujete škode na grozdju. O drugem sredstvu, to je o kalijevem hipermanganatu, pa prihodnjič.

B. Skalický.

Podpišite V. voj. posojilo!

od veselja in začudenja. Bil je stari gospod oni gospod, pri katerem sem bil v službi dve leti in je mene prav rad imel. Presrečno se mi je zahvaljeval za rešitev, kajti, sicer bi se mu gotovo velika nesreča zgodila. Povabil me je in peljala sva se na njegov dom, kjer sem bil deležen božičnega veselja ob bogatem božičnem drevesu.

Ostal sem zopet pri njemu v službi in ko se je povrnila obletnica — prejel sem v znak moje poštenosti in pridnosti od gospoda najlepše, najkrasnejše božično darilo — njegovo edino hčer, Anico. — Zares, nepozabljiva mi ostane zaroka ob polnoči svetega božičnega večera.

Kmalu potem je postala Anica moja ženka, moja zvesta tovarišica skozi življenje. Bil sem nepopisno srečen. Ljubezen in hvaležnost sta se združile pri oltarju pred Vsedobrim.

V tej svoji sreči nisem pozabil tebe, draga sestra. Vsi smo želeli, da bi letošnjo sveto noč obhajali skupno v naši lepi Gorici. Štiri dnite že iščeva s svojo soprogo v tem mestu in še prav blizu tvojega stanovanja sva prenočevala, a še-le nocoj sva

Ministrstvo Clam-Martiuic.

V zadnji številki smo poročali o novo imenovanem ministrskem predsedniku dr. pl. Spitzmüller-ju. Danes pa poročamo, da je omenjeni ministrski predsednik položil poverjeno mu nalogo za sestavo novega ministrstva zopet nazaj v cesarjeve roke. Na to je cesar Karol poveril sestavo novega kabineta grofu Clam-Martiuic-u. Ta je listo novih ministrov že predložil cesarju. Nova vlada je sledeče sestavljena:

Ministrsko predsedstvo in poljedelstvo: grof Clam-Martiuic; notranje stvari: baron pl. Handel; pravosodje: baron pl. Schenk; trgovina: dr. Urban; nemški minister krajan: Baernreitter; finančni minister: dr. pl. Spitzmüller; javna dela: baron pl. Trnka; pouk in bogočastje: baron pl. Hussarek; železnice: baron pl. Forster; dež. bramba: baron pl. Georgi; gališko ministrstvo: dr. pl. Bobrzynski.

Vojni pregled.

Italijansko bojišče. — Na tem bojišču vlada kakor se 23. t. m. uradno poroča že par tednov mir, pač pa se Italijani temeljito pripravljajo za nadaljevanje vojne na Krasu. Dne 21. t. m. popoludne je več sovražnih letalcev vrglo štiri bombe na Puļj, od katerih ena je padla na dvorišče mornariške bolnice in ubila enega moža. Izven veliko pobitih šip pri bolnici ni povzročene nobene stvarne škode. Tri bombe so padle v vodo.

Rusko bojišče. — Iz uradnega nemškega poročila 23. t. m. z bojnega polja v Dobrudži, je razvidno, da je glavna moč ruske armade mej Galacom in Ismailom vže prešla preko Donave na severni breg in da so ostale le močne zadnje straže na južnem bregu Donave v svrhu, da krijejo prehod večine te armade. Iz bulgarskih, turških in nemških čet sestavljena armada v Dobrudži imela je nekaj dni hude boje s temi zadnjimi stražami, katerim so morale zadnje čete ruske glavne moči pripomoči, da bi ustavile siloviti pritisk Bulgarov. 22. t. m. bil je boj odločen. Sovražnik bil je vržen z njegovih utrjenih postojank južno Tulče in Isaceje in zvečer istega dne ukorakali so Bulgari v Tulčo. Posledica tega uspeha je bila tudi ta, da je levo krilo zvezne Dobruške armade pridobilo na prostoru in nadaljevalo svoj pohod proti Isaceji in Macinu. Nek turški zbor zaplenil je štiri topove. Vjetih je bilo več tisoč mož. Dobrudža je razven ozemlja mej Macinom in Isacejo očiščena sovražnika. V gozdnih Karpatih izvedlo se je več patrolnih podjetij, pri katerih so naši ujeli več mož in zaplenili več strojnih pušk. Južno Mesticanestija zasedle so zopet avstro-ogrške čete neko pred kratkim Rusom prepuščeno predpostojanko. — Domneva, da preide Rusija iz neposredne v posredno pomoč Rumuniji, se je udejstvila, kajti glavni del bojni črti nadvojvode Josipa nasproti stoječih ruskih armad Kaledin in Leschitzky so baje poslali k spodnjemu Seretu. Ljut ruski sunek pretečeni teden naj bi zakril to premikanje čet. Ta znatna premikanja čet iz volinjske in litavske ruske bojne črte nudijo avstro-ogrskim in nemškim oddelkom večkratno priliko, da izvedejo večkrat sunke, vsled katerih prispejo v drugo in tretjo rusko obrambno postojanko.

te našla. Popeljati sva te hotela s tvojo dobro Milko k nam, a božja previdnost je ukrenila drugače — še imenitnejše! Bog je vodil najna pota v največjo radost nas vseh — zatoraj se hočemo njegove volje zavedati ter bodemo obhajali, praznovali in vživali božično veselje tukaj v tej borni sobici. Tukaj, hočemo peti hvalo, čast in slavo Bogu, ki nas je ravno na nocojšnji večer po tako čudežni poti združil. — —

Mati Milke je v nekoliko dneh toliko okrevala, da so se na Silvestrov dan odpeljali vsi skupaj v Gorico, kjer so začeli z novim letom novo skupno družinsko življenje, življenje polno sreče, zadovoljnosti in božjega blagoslova. Jožef je prevzel veliko trgovino po svojem tastu ter postal imeniten trgovec. Mati in Milka ste pa ostale pri njemu in pri njegovi dobri soprogini Ani. Vsi skupaj pa so še velikokrat obhajali v dušni in telesni sreči najlepšo, najveselejšo noč v letu — blaženo božično noč, polno najprijetnejših in prisrčnih spominov. —

* *

Nikakor pa se ne smeme nadejati, da pri-manjkuje Rusom moštva, kajti v ruskem zaledju se, kakor razna poročila javljajo, snuje nova armada, katero nameravajo uporabiti na spomlad ali poleti.

Zahodno bojišče. — Kakor javlja nemško uradno poročilo 23. t. m. se je topniški ogenj v ovinku Yperna in Wytschaete znatno povečal. Južno vzhodno Yperna napadli so angleški oddelki, a Nemci so jih na eni strani z ognjem, na drugem v ročnem metežu vrgli nazaj. Južno Boesinghe udrlo je več nemških patrolj v sovražne jarke in dovedle nekaj ujetnikov ter zaplenile strojne puške in drug plen. V bojni črti Champagne in ob Mozi se je le malo streljalo. V Vogezih severozahodno Münstra uničil je poizvedovalni oddelek nek francoski saperski oddelek. Pri Frapelle vzhodno St. Dié in južno kanala Rena in Rhone zavrnili so Nemci po močni sovražni topniški predpripravi napadajoče francoske oddelke.

Balkansko bojišče. — Bulgarsko uradno poročilo 21. t. m. javlja, da se je vršil pri Bitolju osamljen topovski ogenj, ob ovinku Črne pa ljut topovski ogenj. Nemške čete so odbile z zapiralnim ognjem in z ročnimi granatami sovražni napad na višine zahodno od točke 1050. Vzhodno od Črne obojestranski živahen topovski ogenj, ravnotako na obeh straneh Vardarja, na Belašici in ob Strumi. Dne 23. t. m. pa javlja nemško uradno poročilo, da traja ob Doiranskem jezeru topniški ogenj, ob Strumi pa se vrše praske s prednjimi stražami. — Kor. ur. Reuter javlja 21. t. m. iz Londona: Pričakuje se, da se bo danes grški vladi vročila nova nota sporazuma. Če je določen rok za odgovor se še ne ve. Glavne zahteve zaveznikov bodo: Zabranitev shodov na starem Grškem; nadzorstvo pošte in železnice, izpustitev zaprtih Venicelovcev in preiskava o nemirih 1. in 2. decembra po mešani komisiji. — Iz Rotterdam se poroča 22. decembra (K. ur.): 18. t. m. je poročal londonski „Daily Telegraph“ s Pireja: Zveza rezervistov in vojakov delajo na to, naj grška vlada prekliche sprejem ultimata. Kakor vse kaže, se položaj tako izpreminja, da ga oblasti ne bodo mogle več nadvladati. O bodočnosti sodijo diplomati sporazuma pesimistično

Domače in tuje novice.

Sedemdesetletnico je obhajal na Sveti dan, čil in zdrav, frančiškanski provincijal v Ljubljani, velečastiti gospod P. Placid Fabiani. Ohrani ga Bog še mnogo let njegovim čestilcem!

Božično darilo. P. n. g. c. in kr. podpolkovnik Hofschuster, tukajšnji c. in kr. štac. komandant, ki vživa v vseh slojih tukajšnjega prebivalstva simpatije in vespodoštovanje, je daroval 1000 cigaret za božičnico ranjencev. Iskrena hvala!

Prestavljen je g. Friderik Kiepach, nadrevident na postajnem uradu v Novem mestu k oddelku 7. c. kr. državnega železn. ravnateljstva.

Naznanilo. Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico reg. zadruga z nemejeno zavezo naznanja svojim vlagateljem, da je znižala obrestno mero na 3 1/2 %.

Smrtna kosa med begunci v Novem mestu. Dne 17. dec. je umrl po kratki boleznini v starosti 76 let g. Rajmond Žnidarčič, bivši župan v Renčah pri Gorici, oče gosp. okr. komisarja in voditelja goriškega okr. glavarstva sedaj v Ajdovščini. Ugledni posestnik, ki je bil po celi vipavski dolini vsem dobro znana oseba, je moral — kakor tisoči drugih — na stara leta zapustiti toli ljubljeno domačo vas ob tih Vipavi in iskati zavetja pod tujo streho. A bil je kakor izruto drevo, katerega korenine so ostale v domači zemlji. Žalost po zapuščenem, in od krutega sovražnika razrušenem domu je pospešila konec njegovemu življenju. Njegova vroča želja, da bi se še enkrat vrnil v domovino in da bi tam živel čase po vojni, se mu, žal, ni izpolnila. Pokojni zapuščena vdovo, vnukinjo-siroto in prej imenovanega edinega sina, čigar družina biva že delj časa tudi v Novem mestu. Nepričakovana smrt prej vedno veselega in čilega starčka je vzbudila med tukajšnjimi begunci splošno sočutje. Pogreb se vrši v petek iz hiše g. Košaka na tukajšnje pokopališče. Bodi mu lahka dolajnska zemlja, preostalom naše sožalje.

Obleka cesarice Cite za kronanje v Budimpešti je iz težke bele svile, z zlatom pretkana, po vzoru ogrske glala-obleke.

V tem kraljestvu sem sicer mnogo videl, lepa mesta in krasne umetnosti, a ljudje, Italijani, se mi niso prav nič dopadli, — hinavski in zahrbtni so. — Tedaj me je zaželelo nazaj v milo slovensko domovino. Tako sem zopet prišel v Gorico in čuden slučaj, ravno sveti večer je bil. Krasni mrak je bil, ko sem se pripeljal z vlakom v Gorico, ki se mi je iz vseh mest najbolj priljubila. Počasi korakam po mestu in ulicah in zdelo se mi je, da me pozdravljajo vsa poslopja in vsi prebivalci. — Kar naenkrat zaslišim grozno dirjanje konj in krik ljudi — in že pridrvita iz bližnje ulice konja s kočijo. Kočijaža ni bilo več na vozu; revež je gotovo smrtnonevarno padel raz njega. Pač pa je sedel na vozu star gospod; globoko v srce se mi je zasmilil. — Zdaj pridrvé konji meni nasproti. Nikdo se ni upal jih ustaviti; vsak je skočil stran. Bliskoma skočim jaz h konjem ter srečno vjamem uzdo, ki se je vlačila po tleh. Konja sta še dirjala nekaj časa, a čutila sta človeško moč ter sta se naposled ustavila in pomirila.

Ko se sedaj ozrem v kočijo, vzkliknem

Umrla je 24. t. m. v cesarice Elizabete bolnici v Novem mestu Marija Fabjan, soproga sedlarja iz Žužemberka, 43 let stara. Naj počiva v miru!

Sadjarski tečaj priredi kmetijska šola na Grmu za mladeniče, ki se hočejo praktično izvežbati v obrezovanju in oskrbovanju drevja, v cepljenju in gojitvi drevja v drevesnici. Tečaj bo trajal od 15. februarja do 15. maja 1917. Sprejemajo se vajenci v starosti od 15 let naprej. Sadjarski vajenci dobijo brezplačno hrano in stanovanje, v denarju pa po 10 K na mesec. Prošnje, katerim je priložiti izpustnico ljudske šole in krstni list ali pa domovnico, je vložiti pri ravnateljstvu kranjske kmetijske šole na Grmu, pošta Novo mesto na Kranjskem do 15. januarja 1917.

Viničarski tečaj priredi kmetijska šola na Grmu za mladeniče iz vinorodnih krajev, ki se hočejo praktično izvežbati v vseh potrebnih vinogradniških in trtničnih delih. Tečaj bo trajal od 15. februarja do 31. okt. 1917. Sprejme se 8 učencev v starosti od 15 let naprej. Viničarski vajenci dobijo brezplačno hrano in stanovanje, v denarju pa po 10 kron na mesec. — Prošnje, katerim je priložiti izpustnico ljudske šole in krstni list ali pa domovnico, je vložiti pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu, pošta Novo mesto na Kranjskem — do 15. januarja 1917.

Vesel Božič in srečno Novo leto želi vsem Dolenjcem in Dolenjkam, posebno še Novomeščanom in Novomeščankam, poročnik Jožef Barle, I. R. 70/9. Vojna pošta 105.

Vsem Novomeščanom želita vesele božične praznike in srečno mirupolno novo leto. Pišeta: Mi se dobro držimo, zato se pa rada spominja, a najine ljube domovine. Vse pozdravljava: E. Ludwiger in A. Paučič.

Iz gorskih vrhov pošiljajo najlepše božične pozdrave Dolenjcem in Dolenjkam. Želijo, da bi prihodnji Božič obhajali v krogu svojih dragih doma. Fr. Dular, Podboršt pri Mirni peči; Janko Rak, Rogačice pri Škocjanu; Jože Vivoda, Kermačina pri Metliki; Franc Abunar, Tlaka pri Sv. Križu; Karol Hribar, Sv. Križ pri Kostanjevici; Lojze Hvala, Bukovo pri Cirknu.

Vesele božične praznike in iskrene pozdrave vsem prijateljem in znancem doma, kakor tudi tovarišem sobojevnikom na bojišču pošiljajo: Al. Hrovat, štabni narednik; Fr. Pirc, četovodja; M. Gavrilovič, četov.; J. Kadunc, podlovec; P. Milanovič, podlovec in drugi vrlji in hrabri Slovenci. — Bog živi Avstrijo in daj kmalu veselo svidenje!

Srčna voščila k božičnim praznikom in k novemu letu ter iskrene pozdrave pošiljajo iz laške fronte vsem Dolenjcem, prijateljem in znancem, očetom, starčkom in gospodarjem, materam, ženam in dekletom podpisani dolenski vojaki. Dal Bog, da bi še mnogo let in bolj srečnih dočakali! Jakob Planinšek, Dolne Kamence pri Novem mestu; Anton Kralj, Metlika; Franc Kastelic, Zatičina.

Vesele božične praznike in srečno novo leto želimo iz Kremsa na Donavi sledeči Slovenci: Frid. Ludwiger, Janko Cerar, Jajtič, Janko Glogovšek, Jurij Ožek in Joško Ruprecht.

Podpisujte V. vojno posojilo!

Zahvala.

Vodstvo bolnišnice v Kandiji se najpristršeje zahvaljuje vsem blagorodnim dobrotnikom, ki so, bodisi v gmotnem oziru ali z drugimi prispevki pripomogli prirediti lepo božičnico. Prav posebno se pa zahvaljujemo visokorodnemu gospodu predsedniku tukajšnje podružnice Rdečega Križa, baronu Rechbachu, za njegov neumorni trud, ki ga je imel s preskrbo božičnega drevesca in pa daril vojakom. Lepa hvala tudi slavni občini Šmihel-Stopiče in kandijski Posojilnici za velikodušni prispevek in pa našemu pevskeemu zboru za ginljivo-lepo petje in pa ubrano godbo. Bog bodi vsem tisočeri plačnik!

Izdajatelj in založnik J. Krajec nasl.

Dopisi.

S Preloke pri Vinici. Na dopust je bil prišel dragonec Franc Krotec, ki je že od začetka v vojski. Bil je že pohvaljen in odlikovan. Na dan odhoda mu je umrl njegov brat Janko, kovač in gospodar na domu. — Pretečeno sredo so nam odpeljali zvonove. Dali smo od župnijske cerkve tri, a sta ostala še dva. Ziljani so dali tudi dva, tako, da jim je le mali ostal. Po velikem župnem zvonu nam je vsem težko, saj je bil največji med zvonovi sedanjih župnij in imel zelo prijeten glas, posebno če si ga poslušal iz daljave. Najmanjšega pa smo oddali, zato da sta nam dva druga ostala. Je pa velika starinska vrednost. G. župnik adleški ga je že popisal, večkrat so ga tudi že fotografirali, vse zaradi čudnega napisa, katerega ne more nihče pogruntati. Sploh je bil pa za nas neraben. — Na praznik Brezmadežnega Spočetja je bila tu ustanovljena deklška Marijina družba, tudi potreba sedanjega časa in naših krajev. — Kmetijsko podružnico tudi obnavljamo. — Lansko leto smo v precejšnjem številu naročili „Dol. Novice“. Vsak jim ostani zvest in pridobi še kakega naročnika! (Op. uredništva: Da, čast in hvala preloški župniji, osobito preč. g. župniku, ki primeroma z drugimi večjimi župnijami najbolj naročuje in podpira naš domač list!)

Iz Št. Petra. Iz ruskega ujetništva sta se oglasila Janez Zarabec iz Grčevja in Anton Florjančič iz Št. Petra. Anton Gotlip iz Št. Petra je bil pri zadnji laški ofenzivi na Krasu zajet od Italijanov. Z ujetništvom se ne potoži preveč. — Kot žrtev tifusa je umrl 1. oktobra t. l. v Tridentu 19 letni Anton Bojanc iz Ždinje vasi. Služil je pri domačem pešpolku. — Pri tukajšnji hranilnici je podpisalo V. vojnega posojila 12 strank 22.000 kron. Nekaj tisoč je podpisanih pri tukajšnjem poštnem uradu, nekaj gotovo pri sosednjih denarnih zavodih.

Novomeščan France Pintar nam piše iz ruskega ujetništva, da se mu rusko ujetništvo prav nič ne dopade. Upa nadalje, da ga ne bodemo prav nič zavidali, če nam tudi pove, da je tam poskusil vse sladkosti svojega ujetniškega stanu. Pozdravlja vse prisrčno. Nahaja se pa v mestu Kamischen-Gouw. Saratow, Rusija.

Roparski napad na Suhorju pri Metliki.

(Ker nam je došel ta izvorni dopis za zadnjo številko prepozno, približujemo ga danes z nado, da ustrežemo ž njim našim cenjenim bralcem, ker se oba poročila izpopolnjujeta.)

Dne 13. t. m. po 10. uri zvečer, ko so bili v župnišču na Suhorju ravnokar polegli k počitku, pojavi se zunaj pred vrati nek nemir in pritajeno govorjenje. Zdelo se je tudi, da nekdo na kljuko pritiska. Brat župnikov koj vstane ter meneč, da je prišel kdo po obhajilo stopi k vratom ter vpraša: Kdo je? Mesto odgovora čuje: Otvori! Vedel je takoj, da ima opraviti z nenavadnim obiskom, zato odgovori: Jaz hočem vedeti, kdo je. Še eden: Otvori! in močan sunek z drogom odpre zaklenjena vrata. Kar se prikaže kakih pet črnobradatih, visokih postav, oboroženih z debelinimi gorjačami. Takoj začno žugati: „Čemu te ubiti. Gdje je pop? čemu ga ubiti.“ in nažgó si luč. Groza spreleti brata Janeza in njegovo ženo Marjeto, ki je ravnokar stopila iz sobe. Kaj storiti? Zgubljeni smo. Brž steče po stopnicah, ki iz veže peljejo v klet, odkoder se pride ven. Ropar zamahne z gorjačo, hoteč ga pobiti na tla, a zadene le steber. Da je zadel glavo, bil bi Janez gotovo mrtev obležal, tako pa je hitel k orožniški postaji, ki se nahaja ob cesti ne daleč od župnišča. Sreča, da so bili vsi gg. orožniki doma. Gospod vodja je še čul, a v hipu so bili tndi vsi drugi na nogah. Medtem pa je skušala žena Janezova ubežati skozi vežna vrata, a ropar, ki je stal na straži, jo z vozno ročico udari tako,

da se je zgrudila, a k sreči zopet ni zadel glave, kakor je nameraval.

Eden ropar stopi takoj v postransko sobo, kjer je spal 12 letni nečak župnikov, ga zbudi, a se takoj vrne, češ, „ta nam neče še soditi.“

Roparji pri župniku. G. župnik Pavlovčič, ki je bil tudi ravnokar odšel počivat, koj vstane, ko zasliši ropot. Sprva je mislil tudi on, da bo obhajilo, a ko sliši prerekanje in vpitje Janezovo, takoj sluti nevarnost. Nalavno odpre vrata in že zapazi, da si prižigajo luč ter korakajo po stopnicah gori. Hitro zatakne vrata, pusti luč ob postelji in se umakne v drugo sobo. Kar se vrata s silo odpro in trije roparji vstopijo. „Kud' je pop?“ se vprašujejo, ko vidijo postelj odgrnjeno in prazno. „Nema ga.“ Pa koj vstopijo v postransko sobo, kjer je stal župnik v sami spodnji obleki. „Evo ga popa, evo ga!“ zavpijejo vsi naenkrat in planejo nadenj; eden je nosil tudi velik kuhinjski nož in samokres. „Daj novce! Gdje imaš novce? Ti češ nas poznati, no čas če biti tvoja smrt, in kar zamahne lopov z gorjačo po hrbtu župnikovem, drugi pograbi za roko, zajedno začno pobirati po sobi obleko in znašati na kup, potem pa župnika vlečejo od omare do omare; odpreti mora vse predale, kjer vse premečejo in preiščejo ter neprestano rjové: „novce sem, veliki papir“ — drobiža niso marali, ampak ga po tleh metali — „nocoj če biti tvoja smrt.“ Gdje imaš kaso? Gdje ključe od kase?“ Kasa je v spodnji sobi. „Idemo poslie.“ Ko pravi župnik, da ima ključe od kase tajnik, vprašujejo: „Gdje je onaj čovjek?“ Ko župniku izpadejo njegovi ključi iz rok in je hoče pobrati, udari ga zopet lopov po hrbtu tako močno, da se je kar zgrudil. Potem zopet s pestjo po licu tako, da mu je drugi dan obraz močno zatekel, in zopet z gorjačo po hrbtu, venomer žugaje: „Čemu te ubiti.“ Nazadnje postavi se ropar nekaj stopinj pred župnikom in nameri nanj samokres: „Sad ču te ubiti!“ a drugi ga pomiri: „Pusti sada, sve će nam pokazati.“ Ko dobi ropar v roko listuico z večjo svoto denarja, zakriči v divjem krohotu: „To so novci, to so novci!“ in začne skakati po sobi in peti. Onemu ob vratih pa kličejo: „Pazi dobro, da nikdo ne uide iz kuče,“ a drugi vpije: Niš bati, niš bati in zopet začno skakati in peti. Pobrali so vso obleko, tudi dva talarja, en koretelj, namizne prte in skoro 4000 K in več drugih rečij. Kar počí strel pred župniščem. Lopovi osupnejo in župnika spuste. Ubežati hočejo skozi vežna vrata, a tu je že ležal v krvi njihov stražar mrtev. Krogla mu je predrila črepinjo. Hudo ranjen je tudi drugi ropar, ki se zgrudi ob mrtvecu, a takoj zopet vstane in teče nazaj v župnikovo sobo. Razbije okno in skoči ven, za njim drugi. Zadene ob vejo, ki se ulomi in roparja močno rani na nogi. Prvi zbeži potem, ko je bil orožnika z gorjačo še udaril, drugega vjamejo. V temi žal ni bilo mogoče zasledovati še drugih — sodijo, da jih je bilo več — ker so si po stopnicah podajali ukradeno obleko, pa je tudi zunaj gotovo stal vsaj eden. Vse to je trajalo do blizo 11. ure. Medtem se je

zbralo že mnogo ljudi pred župniščem in znotraj. Grozen prizor. Na veži vse polno krvi, krvavih sledij pa tudi po stopnicah, v sobi, ob oknu in vratih. Odnegli pa niso roparji nič, pač pa še morali pustiti svojo prtjago, ki so jo prinesli seboj.

Drugo jutro slišijo ljudje, ki so šli k zornicam, ječanje pred podom v Bušnji vasi. Bil je ropar ležeč v krvi na tleh in vzdihujoč: „O Kristos.“ Ranjenca so odpeljali v Metliko, mrtveca v mrtvašnico. Ugibanja odkod bi bili, je mnogo. Roparja nočeta izdati ničesar.

Kakor smo zadnjič povedali so prepeljali potem iz Metlike dva ranjena roparja v Novomesto, kjer je eden kmalu umrl. Drugi se pa zdravi v bolnici v Kandiji in bo brzkone podlegel za dobljenimi ranami, ki jih je pač zaslužno prejel pri svojem zločinskem dejanju. Čutiti je, da se kesa svojega hudodelstva; dal se je prevideti. Bil je tudi on obdarovan na sveti večer z božičnimi darili kakor drugi civilni bolniki.

Kako drzni in nevarni so bili, priča tudi to, da so še tisti popoldan pred napadom udrli v nek samotni hram pred Bušnjo vasjo, izpili nekaj vina, en liter pa še poln pustili, pokradli in sneli pa tudi tam shranjeno grozdje. Tik pred napadom pa so s koli zadelali in motvozem obvezali vse vhode in ključavnice na podu, drvavnici in svinjski kuhinji župnišča, da bi nikdo morda tam speh ne mogel na pomoč. Na nogah so imeli lahne, ob poplatih z vato zadelane opanke. Pred župniščem pa so si razgrnili platno za omo-tanje nakradene obleke, imeli tudi pripravne naročne torbice in vse za tak posel potrebne priprave. Vse kaže, da so bili v tem dobro izurjeni in da ta napad ni bil njihovo prvo delo.

Zdi se nam, da bi bilo zelo umestno, da bi se vrnilo v teh časih, ko se sliši od vseh strani o tatvinah, vlomih in napadih, ljudem orožje, ki je shranjeno pri c. kr. okrajnih glavarstvih. Ljudje si nimajo s čim pomagati in imajo tedaj tolovaji prav lahek posel.

Loterijske številke.

Gradec, 20. decembra 10 66 89 78 71

IZJAVA.

Jaz podpisana Rozalija Jarc v Št. Petru št. 30, prekličem vse, kar sem o g. Francetu Florjančiču v Št. Petru št. 25 žaljivega govorila, kot neresnično in obžalujem, da sem ga žalila ter se mu zahvaljujem, da mi je odpustil.

Rozalija Jarc.

V Št. Petru, dne 20. decembra 1916.

Prazne vreče

kupuje vedno in v vsaki množini ter plačuje najdražje trgovska firma 103-6-5

J. Kušlan, Kranj-Gorenjsko.

Istotam se kupujejo po najvišjih cenah

: suhe gobe :

Najbolj priporočljivi so:

PFÄFF-šivalni stroji

ki so najpopolnejši in najboljši na svetovnem trgu. 10 letna pismena garancija.

Posebno pripravni za umetno vezenje (štikanje), kranje perila, nogovic itd., o čemur dajam brezplačen pouk. Lahke in tih krogljčen tek; šivajo naprej in nazaj.

Solidne cene in ugodno odplačevanje.

IGN. VOK

špecialna trgovina s šivalnimi stroji in Puch-kolesi.

Ljubljana, Sodna ulica 7.

Generalni zastopnik tvrdeke za Dolenjsko:

JOS. KLEINDIENST, NOVOMESTO.

